

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

Hellenismus: Όρος από τον Γερμανό ιστορικό *Johann Gustav Droysen* (1808 - 1884)

Από το ρήμα: *ἑλληνίζω* = μιμούμαι τους Έλληνες, τον ελληνικό τρόπο ζωής

Γενική Βιβλιογραφία

**J. J. POLLITT, *Η τέχνη στην Ελληνιστική Εποχή*, μετάφραση Α. Γκαζή
⁵(Αθήνα 2006)**

[πρωτότυπη έκδοση: *Art in the Hellenistic Age* (Cambridge 1986)]

A. STEWART, *Art in the Hellenistic World* (N. York 2014)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ, Τόμοι Δ' - Ε' (Αθήνα 1973, 1974)

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (323-30 π.Χ.)

Φάσεις της Ελληνιστικής Εποχής

Παραδοσιακή διάκριση εποχών:

Πρώιμη Ελληνιστική Περίοδος: 323-240/30 π.Χ.
Μέση ή Ώριμη Ελληνιστική Περίοδος: 240/30-150 π.Χ.
Ύστερη Ελληνιστική Περίοδος: 150-30 π.Χ.

Περιοδολόγηση κατά τον J.Pollitt:

Εποχή των Διαδόχων: 323-275 π.Χ.
Εποχή των Ελληνιστικών Βασιλείων: 275-150 π.Χ.
Ελληνο-Ρωμαϊκή Φάση: 150-30 π.Χ.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

- ❑ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ - ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ-ΚΡΑΤΟΥΣ
- ❑ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΜΕΙΩΝΕΤΑΙ
- ❑ «ΜΩΣΑΪΚΟ ΚΑΙ ΚΡΑΜΑ» ΕΘΝΟΤΗΤΩΝ
- ❑ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
- ❑ Ο ΜΟΝΑΡΧΗΣ ΜΕ ΕΞΟΥΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Λατρεία της Τύχης.
Θεατρική νοοτροπία.
Ατομικισμός.
Κοσμοπολίτικη αντίληψη
ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ ΣΕ ΜΗ ΕΛΛΗΝΕΣ.
> «ΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ»

Η 'Τύχη' της Αντιόχειας
(~ 300 π.Χ.)

Ο ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

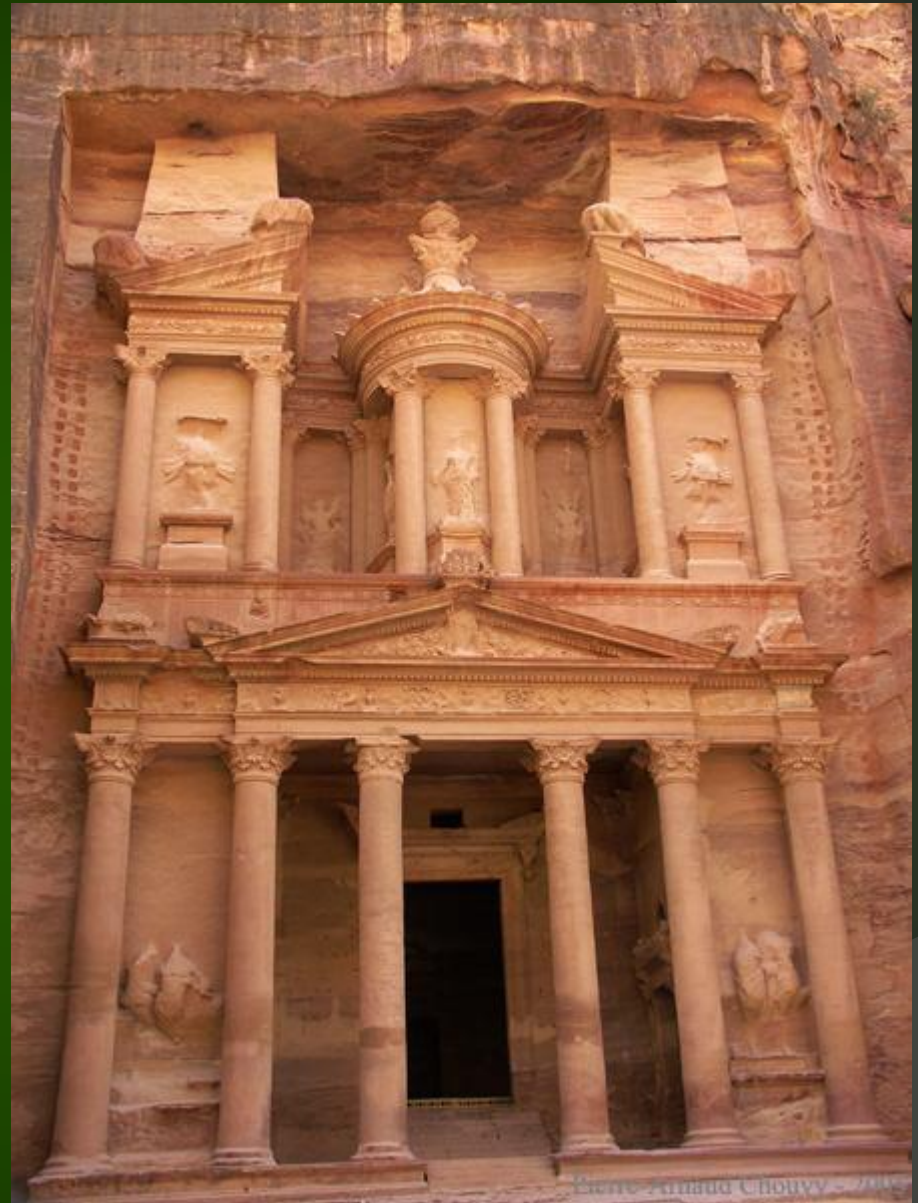
- ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΞΙΩΝ
Ή
- ΕΠΑΝΑΚΑΤΟΙΚΗΣΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΑΞΙΩΝ ΣΕ ΝΕΟ ΚΕΛΥΦΟΣ;
- ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΑΝΑΡΧΑΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΩΝ
ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ ΣΕ ΝΕΑ ΥΛΙΚΑ;

ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΜΕΝΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ή ΕΠΙΔΕΡΜΙΚΟ *LIFESTYLE*;

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

Το Μνημείο του Λυσικράτους στην Αθήνα
(4^{ος} αι. π.Χ.)

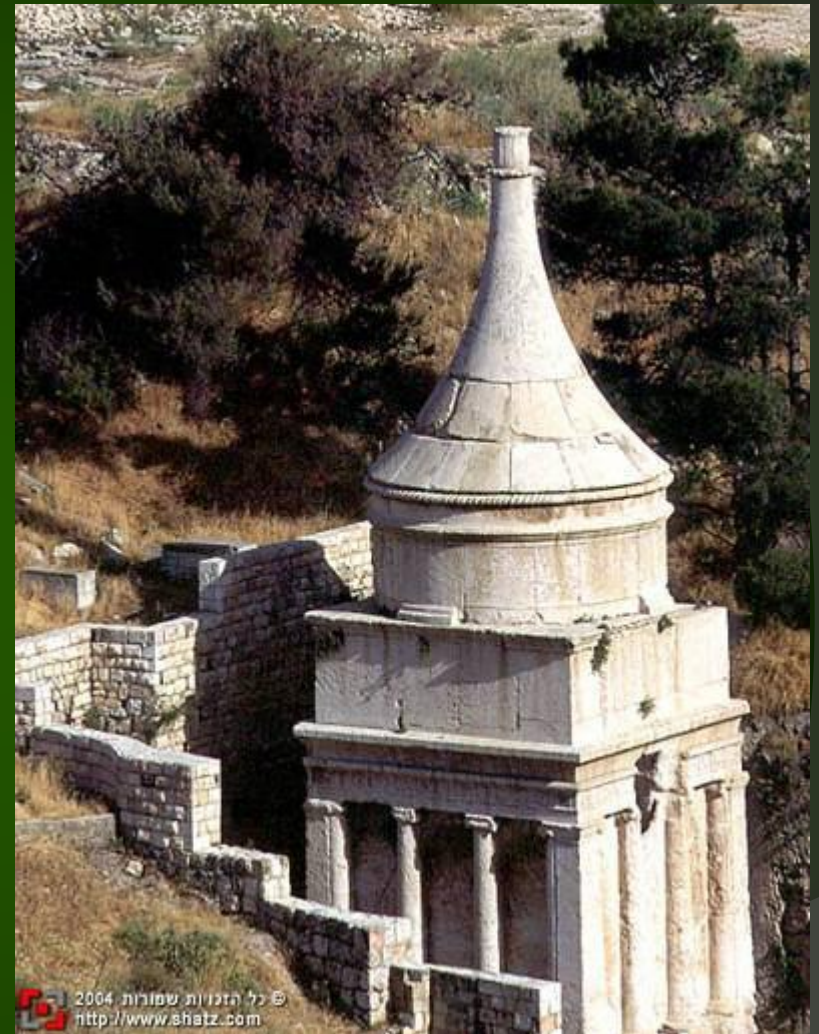

το «Θησαυροφυλάκιο» στην Πέτρα
της Ιορδανίας (1^{ος} αι. π.Χ.)

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

ΤΑΦΟΣ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΤΩΝ
ΕΛΑΙΩΝ, ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

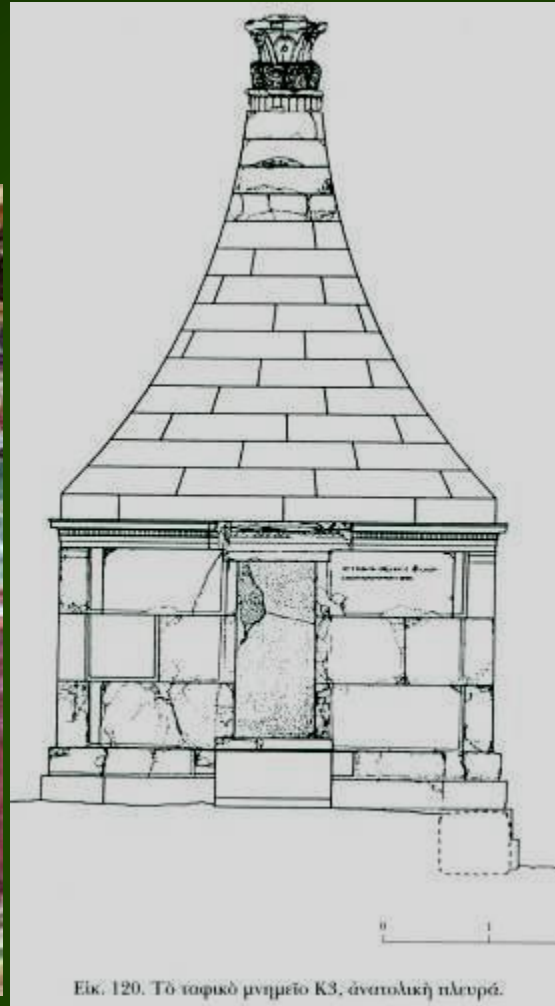

«ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΑΒΒΕΣΑΛΩΜ»,
ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΗ
«VILLA ΤΗΣ ΠΟΠΠΑΙΑΣ»
ΣΤΗΝ ΟΡΛΟΝΤΙΣ (1^{ος} αι. π.Χ.)

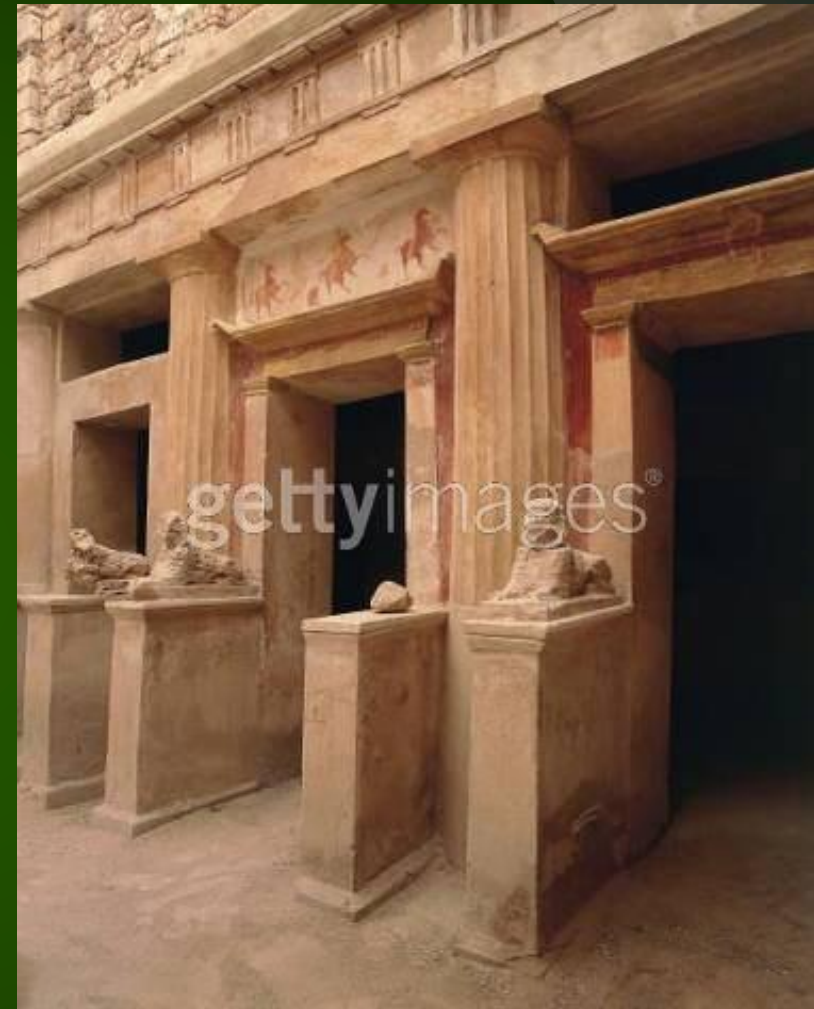
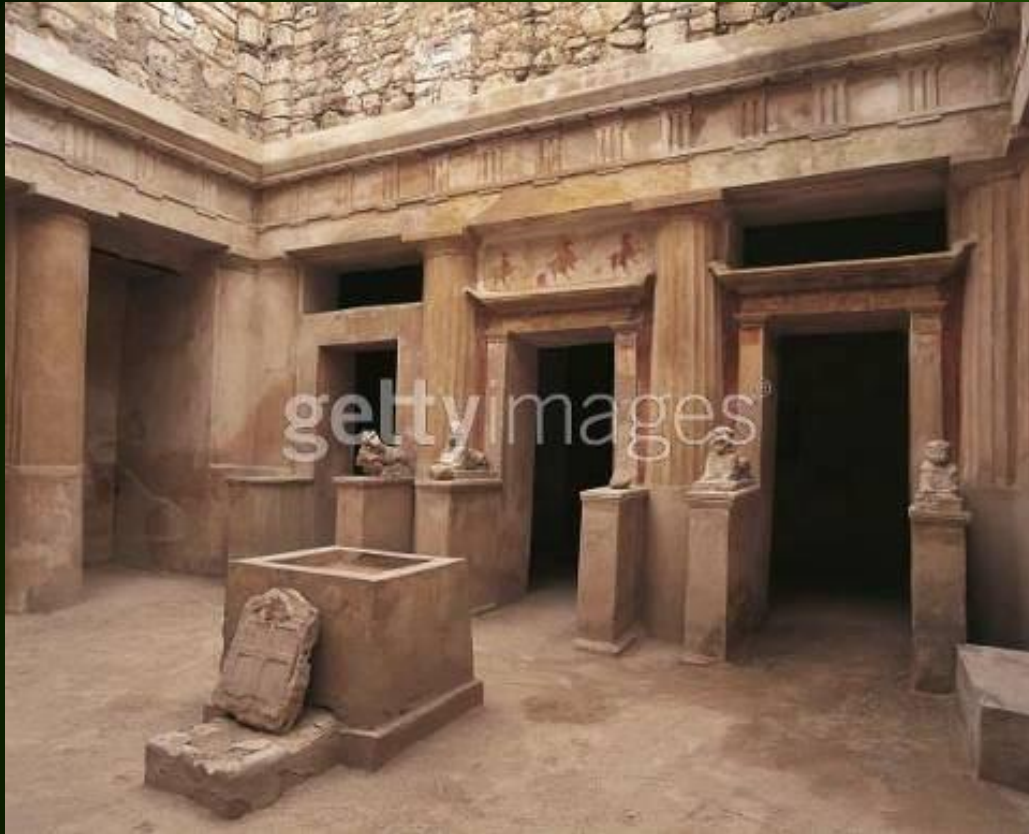
Εικ. 120. Το ταφικό μνημείο K3, ανατολική πλευρά.

α. Δοκιμαστική αποκατάσταση του ταφικού μνημείου K3. β. Αναπαράσταση του ταφικού μνημείου K3.
Μαυραδάκης, Γ. 1999.

**ΤΑΦΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ (3^{ος} αι. π.Χ.)**

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

ΤΑΦΟΣ «MUSTAFA PASHA»
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (2^{ος} -1^{ος} αι. π.Χ.)

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

DENDARA.
ΠΡΟΣΤΑΣΗ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟ
ΝΑΟ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ.

ESNA ΚΝΥΜ.
ΠΡΟΣΤΑΣΗ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟ
ΝΑΟ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

- ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΘΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ – ΑΝΟΔΟΣ ΒΙΟΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ
 - Χρήματα από τα ταμεία της Ανατολής και της Αιγύπτου
- «ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΙΟΥ» ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΑ - ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΜΠΑΧΑΡΙΚΩΝ
 - «Εύφορη ημισέληνος»: σιτοβολώνας Αιγύπτου, ελαιώνες Συρίας, κρασί Παλαιστίνης
- ΕΙΣΡΟΗ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΙΣΘΟΦΟΡΟΥΣ
 - Μετανάστες που ζητούσαν καλύτερη τύχη στις νεοϊδρυμένες πόλεις (πολλές «Νεάπολεις»)
- ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
- ΠΕΙΡΑΤΕΙΑ, ΕΜΠΟΡΙΟ ΔΟΥΛΩΝ, ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΧΕΡΙΩΝ
- Οι ηγεμόνες χρηματοδοτούν μεγάλα έργα και συντηρούν κύκλους λογίων. Πολυτελής και εξεζητημένη η ζωή των μοναρχών, ιδίως της Αιγύπτου («ΤΡΥΦΗ» και ο «ΝΕΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΣ»)
- ΟΙ ΥΠΗΚΟΟΙ ΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥΣ, ΑΠΟ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ (ΙΔΙΩΤΕΣ!)
- Επανερμηνεία του κόσμου από ρεύματα κυνικών, επικουρείων και στωικών φιλοσόφων

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΝ *με κέντρο την Αλεξάνδρεια και τη Βιβλιοθήκη της*

280-270 π.Χ.: Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

285-222 π.Χ.: Ο ΚΤΗΣΙΒΙΟΣ ΚΑΙ ΟΙ «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ» ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ,
ΥΔΡΑΥΛΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ

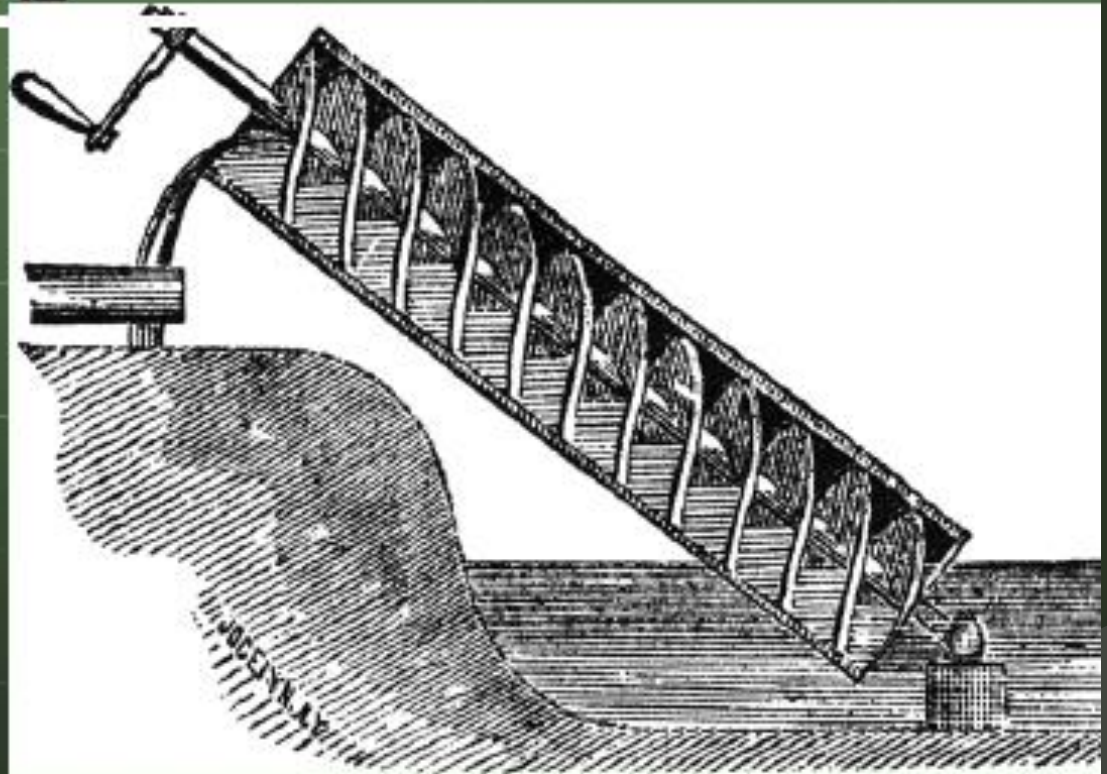
287-212 π.Χ.: ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ (ΚΑΤΟΠΤΡΑ, ΑΝΑΡΡΟΦΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΛΙΕΣ)

80 π.Χ.: Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ

κλπ.

287-212 π.Χ. ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ

- ΑΤΕΡΜΩΝ ΚΟΧΛΙΑΣ
- ΚΑΤΟΠΤΡΑ
- ΥΔΡΑΥΛΙΚΟ
ΩΡΟΛΟΓΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

Η **Υδραυλις** του Δίου
(Α' αι. π.Χ.)

Η ύδραυλις παίζεται με δυο άτομα . Ο ένας πατά τα πλήκτρα ενώ ο άλλος πιέζει τον αέρα με το νερό. Υπάρχουν 24 αυλοί και 24 πλήκτρα σε αυτό το όργανο

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ 323-30 π.Χ.

Ειδώλιο από την Αλεξάνδρεια
στο Λούβρο

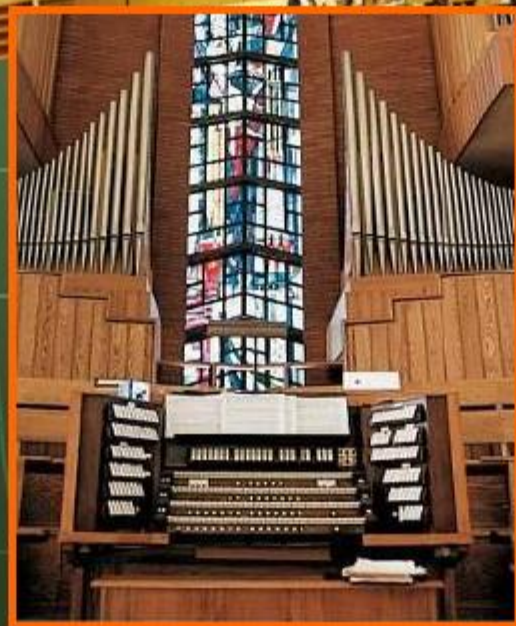
Ψηφιδωτό δάπεδο από το Aquincum
(Ουγγαρία)

Η ύδραυλις υπήρξε ο πρόγονος
του εκκλησιαστικού οργάνου

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Rouen (Γαλλία)

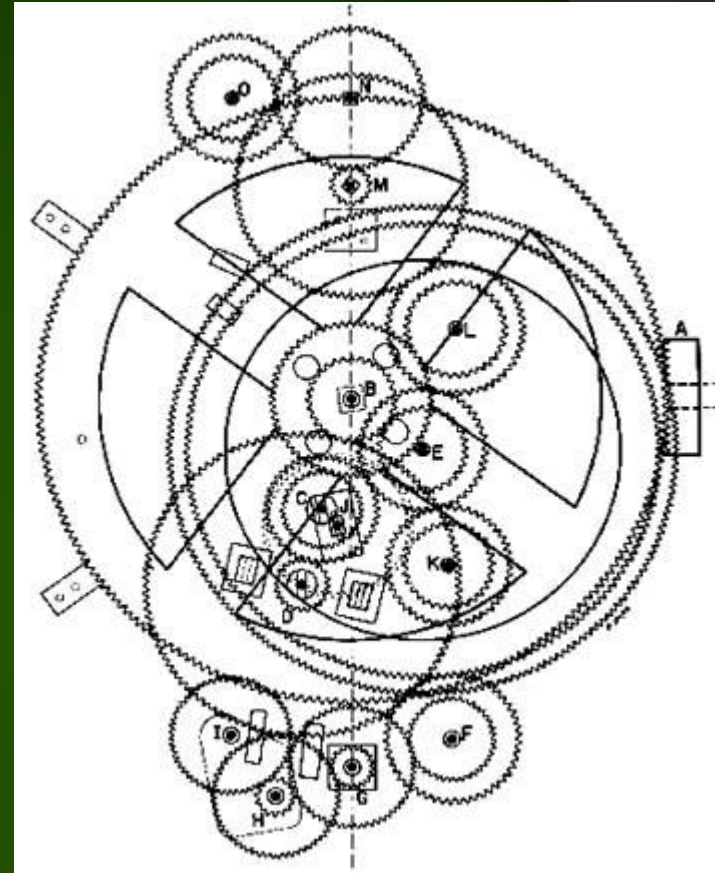

Σύγχρονη εκκλησία
στη Φινλανδία

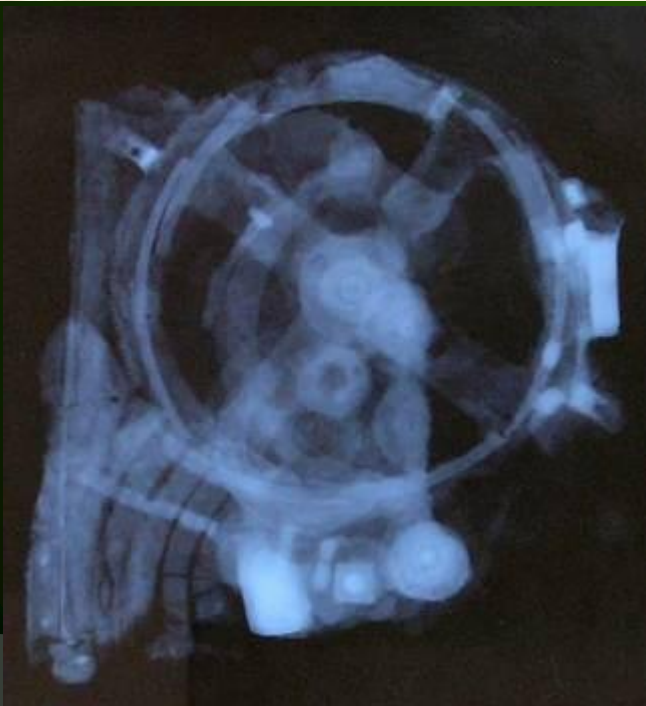
Passau (Γερμανία)
Το μεγαλύτερο Όργανο
στην Ευρώπη με 16.000 αυλούς

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ ΕΝΑ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ; (150-100 π.Χ.)

30 οδοντωτοί τροχοί που κινούνταν με μία λαβή που έδιναν τη δυνατότητα να κάνει αστρονομικούς και ημερολογιακούς υπολογισμούς.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ

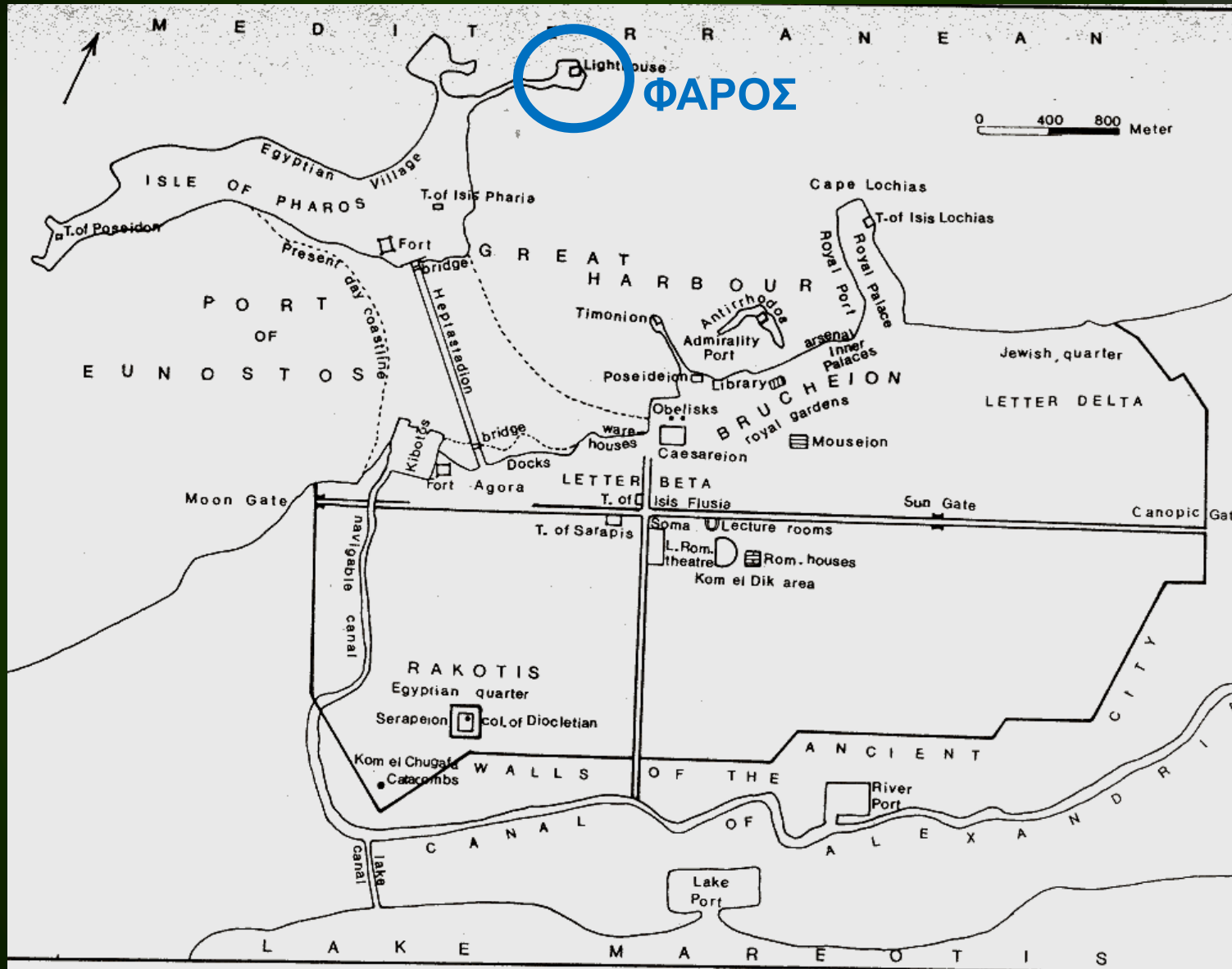
ΕΝΑ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ; (150-100 π.Χ.)

30 οδοντωτοί τροχοί που κινούνταν με μία λαβή που έδιναν τη δυνατότητα να κάνει αστρονομικούς και ημερολογιακούς υπολογισμούς.

Μεταλλικές πλάκες με πυκνογραμμένες αστρονομικές επιγραφές και οδηγίες χρήσεις. Σε μεταλλικούς δακτυλίους: αιγυπτιακό ημερολόγιο, ζωδιακός κύκλος, κορινθιακό ημερολόγιο, 'ολυμπιακός δίσκος', προβλέψεις εκλείψεων Ηλίου και Σελήνης κλπ.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.

Η Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ 323-30 π.Χ.: Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ (280-270 π.Χ.)

Το φάρο τον αποτελούσαν 3 επάλληλοι μαρμάρινοι πύργοι, χτισμένοι επάνω σε θεμέλιο από πέτρινους ογκολίθους. Συνολικό ύψος: 117 μέτρα.

Ο 1ος πύργος ήταν τετράπλευρος και περιείχε διαμερίσματα για τους εργάτες και τους στρατιώτες.

Από επάνω υπήρχε ένας 2ος οκταγωνικός πύργος, με σπειροειδές κεκλιμένο επίπεδο που οδηγούσε στον τελευταίο πύργο.

Ο 3ος πύργος είχε σχήμα κυλίνδρου και στο εσωτερικό του έκαιγε η φωτιά που οδηγούσε τα πλοία με ασφάλεια στο λιμάνι. Από επάνω υπήρχε το άγαλμα του Διός Σωτήρος.

Για τη συντήρηση της φωτιάς χρειαζόνταν τεράστιες ποσότητες καύσιμων. Την τροφοδοτούσαν με ξύλα, που τα μετέφεραν χάρη στο σπειροειδές κεκλιμένο επίπεδο άλογα και μουλάρια.

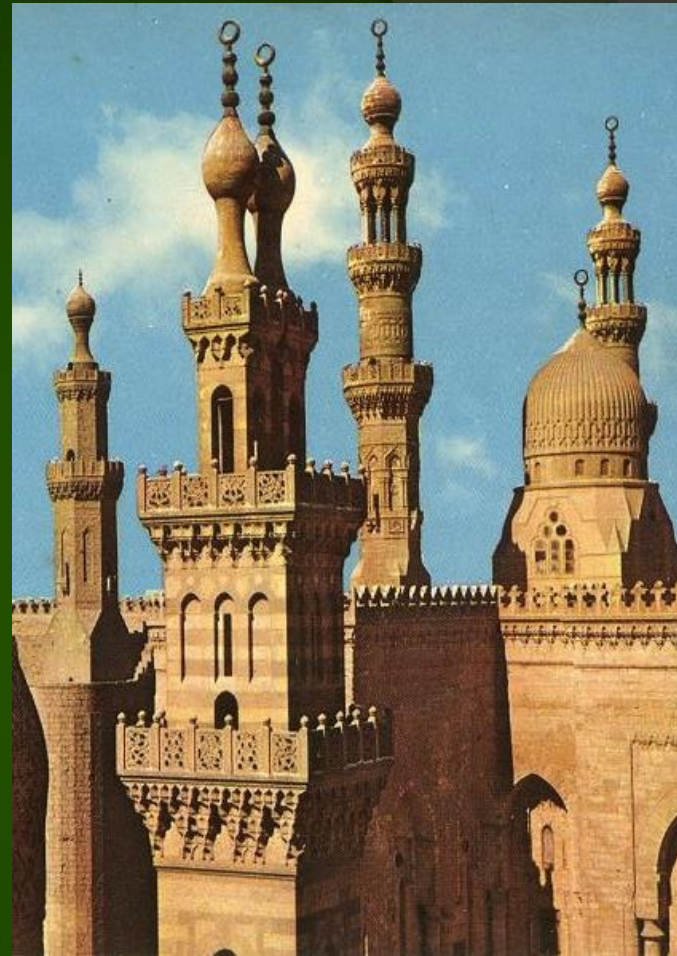
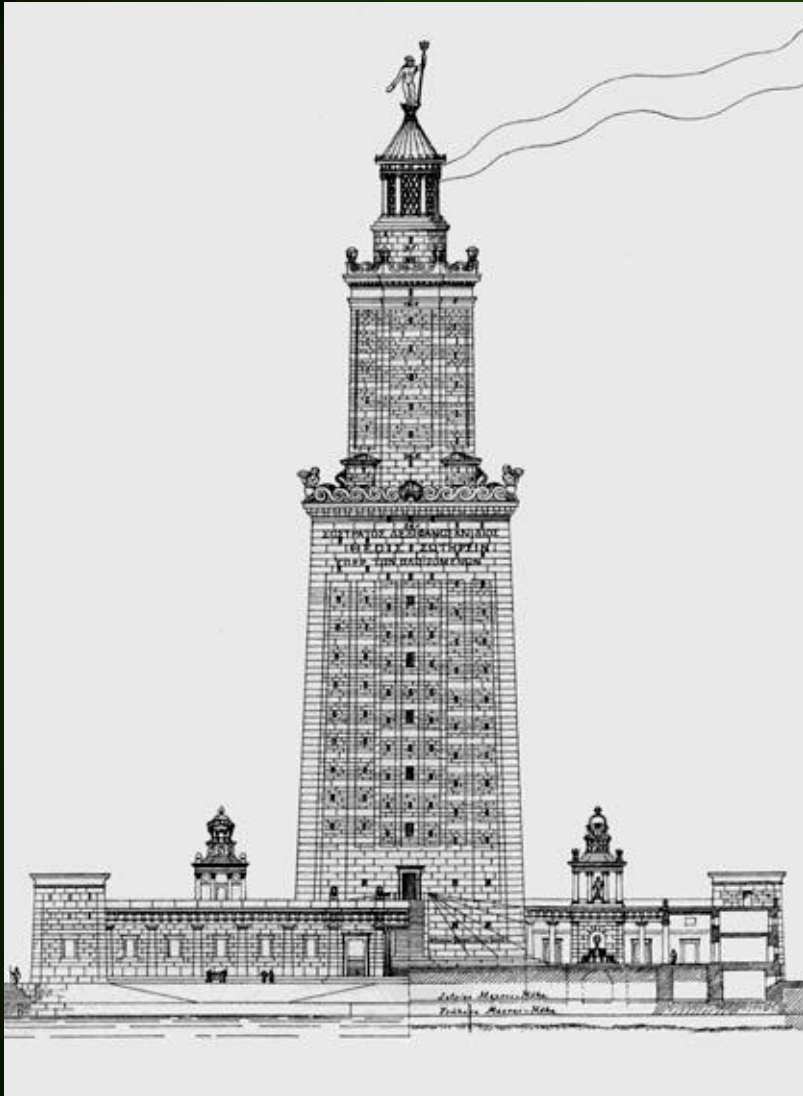
Πίσω από τη φωτιά υπήρχε ένα ΣΤΙΛΠΝΟ ΟΡΕΙΧΑΛΚΙΝΟ ΚΑΤΟΠΤΡΟ που αντανακλούσε τη λάμψη προς τη θάλασσα. Τα πλοία μπορούσαν να τη διακρίνουν από 50 χιλιόμετρα μακριά.

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ (280-270 π.Χ.)

Μετά τις πυραμίδες, ο φάρος της Αλεξάνδρειας είναι το μεγαλύτερο σε χρονική διάρκεια μνημείο της περιοχής που κατάφερε να διασωθεί έως την σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή του από τρεις σεισμούς που έλαβαν χώρα το 796, το 1303 και το 1323 μ.Χ. (Το 1323 ο Άραβας επισκέπτης Ίμπν Μπατούτα δεν μπόρεσε να εισέλθει στον φάρο από τα πολλά ερείπια που είχαν συγκεντρωθεί.) Το 1480 μ.Χ. ο Σουλτάνος της Αιγύπτου Καϊτ-μπεης, χρησιμοποίησε τα εναπομείναντα ερείπια για το χτίσιμο κάστρου στον ίδιο χώρο, πάνω στη θεμελίωση του Φάρου.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ 323-30 π.Χ.

Επίδραση του Φάρου στην ισλαμική αρχιτεκτονική: μιναρέδες καϊρινού-βορειοαφρικανικού τύπου (τετράγωνη βάση, οκταγωνικός όροφος, κυκλικό ανώτερο τμήμα)

Μιναρές < τουρκικό *Minare* < αραβικό *manara* = φάρος

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ 323-30 π.Χ.

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΡΗΣΤΟΥ (2ος αι. π.Χ.;

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΡΗΣΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ *Πύργος των Ανέμων - Αέρηδες (Β΄ αι. π.Χ.;)*

Το περιγράφει ο **Βιτρούβιος** (De Architectura I,6,4) και ο **Βάρρων** (De Agricultura III,517, που γράφηκε το 37 π.Χ. Άρα ο πύργος χρονολογείται πριν το έτος αυτό).

Αρχιτέκτων: **Ανδρόνικος από την Κύρρο της Μακεδονίας** (είχε αφιερώσει και ένα ασυνήθιστο ηλιακό ρολόι στο ιερό του Ποσειδώνος στην Τήνο).

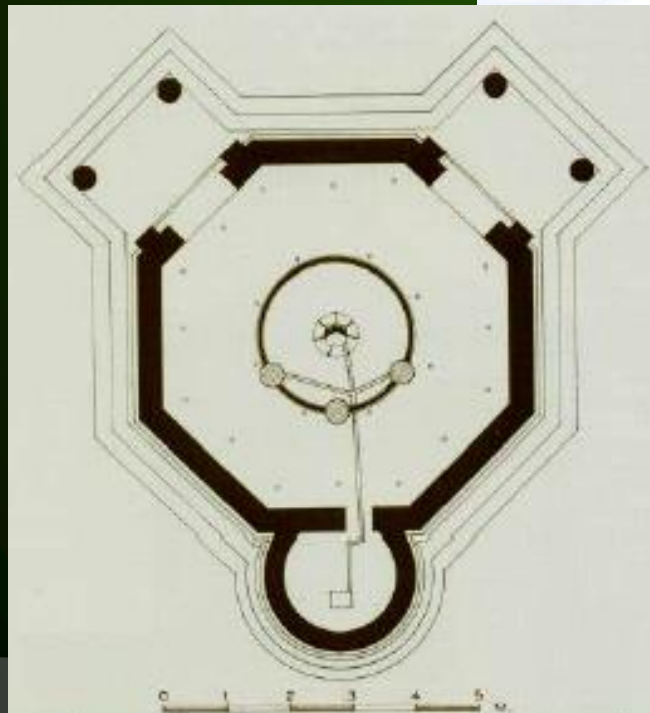
Οκτάπλευρος πύργος, ύψ. 9 μ., με αντίστοιχη οκτάπλευρη 'κωνική' στέγη που κατέληγε σε ανεμοδείκτη στη μορφή ενός χάλκινου Τρίτωνα. Πρόκειται για **υδραυλικό ρολόι** που χρησιμοποιούσε νερό από την Κλεψύδρα. Στις οκτώ πλευρές του τοίχου – που επιστέφονται από την ανάγλυφη μορφή ενός ανέμου – έχουν προσαρμοσθεί ηλιακά ρολόγια.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ 323-30 π.Χ.

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΡΗΣΤΟΥ (Β΄ ΑΙ. π.Χ.)

Ηλιακό ρολόι
στις πλευρές του πύργου

**ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ: 323 – 30 π.Χ.
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ**

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΡΗΣΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ (Β΄ αι. π.Χ.;)

Εσωτερική όψη της στέγης

Κιονίσκος στην ανώτερη ζώνη του τοίχου,
αντίστοιχη της εξωτερικής ζωφόρου